

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS
ĮSTATYMO NR. IX-1672 21 STRAIPSNIO PAKAITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino COVID-19 pandemijos valdymo situacija Lietuvoje. Esame ant trečios bangos slenksčio, vėl pablogėjo užsikrėtimo atveju dinamika, o apribotas verslas vis dažniau kalba apie artėjančią bankrotų bangą, kas neabejotinai turės neigiamų socialinių pasekmių. Izraelio, Jungtinės Karalystės ir kitų šalių patirtis rodo, kad masinė vakcinacija sprendžia daug problemų, tačiau vakcinacijos tempai Lietuvoje yra lėti, trūksta visuomenės sąmoningumo ir motyvacijos skiepytis. Nors mokslininkai ir sveikatos ekspertai patvirtina, kad Lietuvoje naudojami skiepai nuo COVID-19 viruso yra saugūs, tačiau žmonės gąsdina tai, kad minėti skiepai yra sukurti per labai trumpą laiką, o socialiniuose tinkluose nuolat platinama propaganda apie šių skiepų žalą. Dabartinė Europos žmonių karta nėra susidūrusi su panašaus pobūdžio ekstremalių situacijų sukeltais iššūkiais, todėl dalis visuomenės turi nepagrįstą abejonių ir stokoja motyvacijos skiepytis, o įprasti raginimai neveikia.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda iškėlė tikslą iki vasaros vidurio paskiepyti 70 proc. šalies populiacijos, tačiau pernai spalį atlikta apklausa parodė, kad skiepytis nori vos pusė gyventojų, o net 24 procentai apklausoje dalyvavusių žmonių teigė, kad tikrai nesiskiepys. Kovos su pandemija akistatoje, tai nerimą keliantys skaičiai. Šiomet atliktos apklausos skaičiai buvo optimistiškesni, tačiau, be papildomų paskatinimų, vargu ar pavys pasiekti tikslą. Dar iki „AstraZeneka“ vakcinės „krizės“ vasarį skelbta Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu rinkos ir visuomenės nuomonės tyrimų kompanijos „Spinter tyrimai“ atlikta apklausa parodė, kad skiepytis nuo COVID-19 viruso sutiktų 64 procentai Lietuvos gyventojų.

Laisvos dienos suteikimas yra jau išbandyta ir pasiteisinusi praktika, padedanti žmonėms savarankiškai apsispręsti žmones atlikti kitus sveikatos sistemai reikalingus veiksmus, pavyzdžiui, skatinanti kraujo donorystę, todėl tikėtina, kad ir COVID-19 vakcinacijos atveju sulauktume didesnio gyventojų aktyvumo.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Šį projektą inicijavo ir parengė Seimo nariai: Tomas Tomilinas, Linas Kukuraitis, Jonas Jarutis, Lukas Savickas, Aurelijus Veryga, Giedrius Surplys, Laima Nagienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose laisva diena dėl skiepo nuo COVID-19 viruso nėra reglamentuota. Paskiepytas asmuo dėl blogos savijautos bendra tvarka gali susisiekti su savo gydytoju ir paprašyti nedarbingumo. Ligos išmoką už pirmas dvi kalendorines nedarbingumo dienas apmoka darbdavys, o už kitas nedarbingumo dienas ligos išmoka mokama iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų, vadovaujantis Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nustatyta tvarka. Kadangi skiepijimas nuo koronaviruso infekcijos bus vykdomas masiškai visai visuomenei, nedarbingumo suteikimas bendra tvarka yra papildoma biurokratinė našta tiek žmogui, tiek gydytojui. Nereikalinga apkrova pandemijos išvargintai sveikatos sistemai už tai, kad žmogus atliko pilietinę pareigą ir pasiskiepijo, nėra privilegija, todėl svarbu oficialiai įteisinti laisvą

„skiepadienį“, kaip padėką visuomenei už norą skiepytis, į kurį žmogus turėtų teisę nepriklausomai nuo pasireiškusių komplikacijų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 21 straipsnį papildyti 6 punktu, numatant, darbuotojo prašymu, laisvos dienos galimybę trijų parų laikotarpyje po skiepo nuo užkrečiamosios pandemiją sukėlusios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremali situacija ir (ar) karantinas. Laisva diena būtų apmokama iš darbdavio lėšų, mokant darbuotojui jo vidutinį darbo užmokestį, apskaičiuotą Vyriausybės nustatyta tvarka, bet ne Lietuvos Respublikos darbo kodekso 128 straipsnyje numatytų kasmetinių atostogų sąskaita.

Teisinio reguliavimo pakeitimas užtikrins efektyvesnę pandemijos valdymą, nes sudarius palankesnes sąlygas masinei vakcinacijai gyventojai aktyviau skiepsis ir bus sumažintas COVID-19 viruso plitimas šalyje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Atsižvelgiant į tai, kad darbuotojui suteikta laisva diena po skiepo bus apmokama iš darbdavio lėšų, netiesioginis poveikis numatomas darbdavio biudžetui.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Panašiai kaip teisės aktuose reglamentuojami „mamadieniai ir tėvadieniai“, laisva diena, darbuotojo pasirenkama trijų parų laikotarpyje po skiepo, būtų apmokama iš darbdavio lėšų. Ši nuostata galiotų tik esant pandemijos sąlygoms, kada visam Lietuvos verslui reikalingas skubus veiklos, darbuotojų ir klientų srautų atnaujinimas. Tokio solidarumo kaina sąlyginai yra nedidelė lyginat su numatoma nauda – saugesnė Lietuvos ekonomika, didesnis šalies konkurencingumas pasaulio rinkoje ir apsaugotos žmonių gyvybės. Ekonominis šio sprendimo pagrindimas taip pat remiasi prielaida, kad nuolatinis darbuotojų testavimas, papildomos saugumo priemonės, karantino apribojimai, valstybės institucijų tikrinimai, verslui kainuoja tikrai brangiau nei laisva darbuotojo diena dėl nemokamai valstybės suteikiamo skiepo.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ patvirtinto 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano 2 strateginį tikslą „Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymo projektą, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas

įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų ir terminų nepateikiama.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Griežti karantino ribojimai remiasi esmine prielaida, kad gyvybių gelbėjimas yra absoliutus visų politikų prioritetas, todėl visuotinio skiepavimo skatinimas paspartintų masinę vakcinaciją, kas labai prisidėtų prie žmogaus teisių apsaugos Lietuvoje.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Užtikrinant sklandų laisvų dienų suteikimą biudžetinio sektoriaus darbuotojams, šio Įstatymo įgyvendinimui reikės numatyti papildomų lėšų, tikslų lėšų poreikį pateiktų Vyriausybė.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“, yra „COVID-19“, „skiepadienis“, „vakcina“, „masinė vakcinacija“, „pandemijos valdymo priemonės“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo nariai